

Koulukirjastotoiminnan uudistaminen KASKOV 23.4.

Jaakko Tiinanen

TAUSTA1/2: yhteiskehittäminen

- Huhtikuussa 2024 pidettiin työpaja, jossa rehtori ja opettajaedustaja Kauniaisten kouluista & lukioista, opetuspäällikkö sekä kirjaston lasten- ja nuortentiimi
- Yhteistyön tuloksena koulujen ja kirjastojen yhteistyön kehittämisen tiekartta ja vuosikello
- Osana tiekarttaa haluttiin ottaa koulujen kirjastopalveluiden siirtäminen osaksi kaupunginkirjaston toimintaa. Aikataulutettiin vuodelle 2027.

TAUSTA 2/2: poliitikot aktiivisia

- Valtuutettujen Palojoki, Pesonen, Nysten ym. valtuustoaloitteessa, jonka on allekirjoittanut yhteensä 19/35 valtuutettua ja joka on jätetty valtuuston kokouksessa 18.9.2024.
- Valtuustoaloitteessa esitetään koulukirjastotoiminnan siirtämistä kaupunginkirjaston järjestettäväksi
- Sivistystoimessa on aiemmin koulujen ja kirjaston yhteistyöpotentiaalit ja –tarpeita kartoitettaessa havahduttu ilmiöön ja synergioihin
→ Positiivinen vastaus valmisteltu opetus- ja kirjastopalveluiden yhteistyönä

MUUTOSAJURIT 1/3: Lasten lukutaito ja - into

- Lasten ja nuorten lukutaidon kehitys on huolestuttavaa: Suomen lukutaidon PISA-tulosten keskiarvot ovat laskeneet vuodesta 2018 vuoteen 2022 peräti 30 pistettä.
 - Kirjallisuuden läsnäololla lasten ja nuorten arjessa voidaan keskeiseltä osin vahvistaa sekä lukemisen kulttuuria että lukutaitoa.
- Kuten aloitteessa hyvin todetaan, kirjallisuuden ajankohtaisuudella ja kokoelman uudistumisella sekä laadulla on tässä merkittävä rooli
- Kauniaisissa on saatu aiempia erittäin lupaavia kokemuksia siitä, miten kirjaston aineistojen jalkauttaminen varhaiskasvatusyksiköihin on lisännyt merkittävästi kirjojen lainaamista ja käyttöä.

MUUTOSAJURIT 2/3: Kestävyys ja tehokkuus

- **Taloudellinen tehottomuus ja hajautuneisuus**
- Nykymallissa koulut ovat hankkineet erillisiä ohjelmistoratkaisuita sekä niihin liittyviä käyttökoulutuksen ja käytön tuen palveluita. Suomen- ja ruotsinkielisillä kouluilla on ollut käytössään erilliset ratkaisut. Pienestä skaalasta johtuen kustannukset ovat korkeat suhteessa käyttömääriin.
- Koulukirjastojen kohdalla monet sellaiset työvoimaintensiiviset työvaiheet, kuten primääriluettelointi, jotka on kirjastopalveluissa ulkoistettu jo jonkin aikaa sitten, tehdään edelleen omana työnä. Aineistoa on hankittu erillisen hankintasopimuksen kautta, jonka hinnat eivät ole kilpailukykyisiä Espoon, Vantaan ja Kauniaisten kirjastoaineistosopimuksen kanssa.
- **Kestävyys: opettaja on opettamisen ammattilainen ja koulun kriittinen menestystekijä**
- Opettajien työhyvinvoinnin haasteena on useissa selvityksissä noussut esille työmäärän ohella työn sirpaleisuus sekä se, että kasvava osa työtehtävistä on muita kuin välittömästi opettamiseen liittyviä ja koulutusta vastaavia.
- **Kirjaston hoitamiseen liittyvät tehtävät ovat osa näistä silpputehtäviä – toisin kuin kirjaston pedagoginen käyttö**
- **Opettajien työajankäyttö ei myöskään ole erityisen kustannustehokasta**

MUUTOSAJURIT 3/3: Yhdenvertaisuus

- Eri koulujen kirjastotoimintaan – kuten aineistohankintoihin – käytettävissä oleva resurssimäärä vaihtelee voimakkaasti kouluittain ja vuosittain.
- Koulukirjastojen aukioloajoissa on myös huomattavasti variaatiota
→ Tämä tuottaa epäyhdenvertaisen tilanteen eri kieliryhmiin kuuluvien ja eri kouluissa opiskelevien lasten ja nuorten välille.

TAVOITETILA

- Jokaisella koulukirjastolla, joita on Kauniaisissa yhteensä neljä, on yksi viikoittainen kokonainen palveluaukiolopäivä, jonka aikana kirjastoammattilainen tukee, auttaa ja opastaa kouluyhteisön jäseniä kirjastonkäytössä. Tämän lisäksi kirjaston ylläpitämiseen liittyvät toimet (kuorman purku, aineiston hyllytys ym.) hoidetaan tämän päivän aikana.
- Kirjasto on muuna aikana automaattilainauksen ja -palautuksen tukemana opettajien ja oppilaiden käytössä sellaisilla aukioloajoilla, jotka kyseisessä koulussa harkitaan tarkoituksenmukaisiksi
- Helmet-kirjastoverkoston kuljetuksen huolehtivat viikoittaisella frekvenssillä varausten ja palautuvan aineiston kulusta
- Kaikki taustaprosessit kirjastokorteista aineiston tilaamiseen ja käyttökuntoon saattamiseen sujuvat integroidusti kirjaston prosessien mukaisesti. Asiakkuus on yhteinen.
- Opetushenkilöstö saa keskittyä kirjaston ja kirjallisuuden pedagogiseen käyttöön

Edennyt vuoden 2025 aika

- **Pilotoitiin kirjaston väistön aikana:**

Tulokset erittäin lupaavia

→ Esim. Kasavuoressa lainaus moninkertaistunut

- **Talousarviokäsittelyssä loppuvuodesta aikataulua siirrettiin:**

- Tähtäimessä käyttöönotto syksyllä 2027 (eikä syksyllä 2026, kuten talousarvioesityksessä alun perin)

- Toiveena, että asia käsiteltäisiin HYVAV:n lisässä myös molemmissa opetusvaliokunnissa: SUFU 22.4. ja KASKOV 29.4.

AIKATAULU: rauhassa, suunnitelmallisesti ja yhdessä

- Näin suuren muutoksen onnistunut läpivieminen edellyttää riittävää valmisteluaikaa sekä tiivistä valmisteluyhteistyötä opetus- ja kirjastopalveluiden välillä.
 - Oppilaiden ja opetushenkilöstön osallisuus mallin rakentamisessa sekä asian huomioiminen talousarvioprosessissa jo kehysvaiheesta lähtien ovat keskeisiä.
- Tämän huomioon ottaen realistista on, että muutos voitaisiin tehdä syyslukukauden 2027 aikana vaiheittain

Kiitos! Tack!